

LARRY

UTGIVEN AV RIKSFÖRENINGEN FÖR LARYNGEKTOMERADE

LÄS OM
TESTRESAN
sid. 2 - 11

VÅR EGEN ARVSFOND

Postgiornr 91 82 58 - 5

RLE har instiftat en egen arvsfond. Därigenom förenklas vägarna för dem som vill ge ekonomiskt stöd till RLE genom gåvor eller testamente.

Arvsfondens namn är LARYNGEKTOMERADES ARVSFOND och dess motto:

Till arvsfonden influtna medel används, om donator ej särskilt föreskriver, till rehabiliteringsåtgärder för behövande in-

om RLE.

Influtna medel fonderas tills fonden uppgår till 20.000:–, varefter räntan utdelas till bidragssökande efter behovsprövning.

Fonden förvaltas av RLE-styrelsens arbetsutskott och firmatecknas av två av dess ledamöter i förening. Arbetsutskottet behandlar även inkomna ansökningar om bidrag.

KOM IHÅG ARVSFONDEN!

NORDISK KONGRESS

Representanter för de laryngektomerades riksorganisationer i de nordiska länderna samlas vart annat år till en kongress för att utbyta tankar och ta del av utvecklingen för laryngektomerade i respektive land. I år är Norge värdland och kongressen hålls på Lysebu Voksenkollen i Oslo under tiden 2 - 5 juni.

Från Sverige deltar fyra laryngektomerade samt en logoped som officiella representanter för RLE. Därutöver ingår ett flertal andra intresserade, som ombud för lokalavdelningar eller som äkta hälfter.

Det rikhaltiga programmet med många intressanta föredrag ger förväntningar om en givande kongress 1977. Ett utförligt referat kommer i nästa nr av LARRY.



TILL DEN UNDERBARA ÖN

Rubriken verkar hämtad ur en billig turistbroschyr. Men vi som deltog i årets testresa till Madeira är nog praktiskt taget alla villiga att skriva under på att uttrycket väl passar in just på Madeira.

Deltagarna var uppdelade på två grupper. Den ena reste från Stockholm den 3 febr. med Siv Baglien som reseledare. Den andra startade från Malmö den 4 febr. under Harald Erikssons ledning.

Förra gången vi sände iväg en testgrupp, i febr. 1975, var det regnväder och flera plusgrader. I år var det normalt vinterväder med 8 – 10 minusgrader och det blev den kontrastverkan mellan klimatet som vi avsett att testa.

Klimatet på Madeira var synnerligen lämpligt för oss laryngektomerade. Luftfuktigheten hög och temperaturen 16-17 grader i skuggan och ca 30 grader i solen. Variationerna mellan dag- och nattemperatur ytterst liten.

Som allmänt omdöme om resan kan sägas att den var över förväntan lyckad. Omdömet från deltagarna var med en-

staka undantag mycket positivt. Luften och värmen gjorde det lätt att andas. Ut-torkningen med åtföljande blödningar från andningsvägen försvann.

Det angenäma avbrottet i vardagstris-tessen och den isolation, som ofta kan drabba oss talskadade, medförde också en psykisk rehabilitering, vars värde är obestridligt.

Vårt mål inom RLE är att varje laryng-ektomerad årligen får möjlighet att göra en liknande resa. Målsättningen är hög med tanke på att de flesta av våra medlemmar lever under knapphetens kalla stjärna med folkpension som enda inkomstkälla. Men vi kommer att oförtrutet söka bidrag till detta synnerligen behjärtansvärda ändamål.

Avsnittet om resan, som förresten upp-tar nästan hela tidningen, börjar med den medicinsk/ekonomiska rapport, som vi pliktskyldigast lämnat till Allmänna Arvs-fonden. Den ingick i villkoren för det an-slag om 25.000:–, vilket täckte ca 2/3 av testgruppens kostnader.

MEDICINSK RAPPORT

Uttagning av deltagare

Av totalt 36 inkomna anmälningar utlot-tades, från RLE:s samtliga sju lokalavdel-ningar i Sverige, 20 deltagare till testresan.

Lottningen skedde under överinseende av personal från Stockholms Läns HCK:s kansli.

Val av resmål

Funchal, Madeira, Hotell Estrellicia.

Öns placering mitt i Golfströmmen ger värme och mycket hög relativ luftfuktig-het, ett klimat, som anses mycket lämp-ligt för laryngektomerade.

Vistelsetid

3/2 – 20/2 1977, dvs. under en period då klimatet i Sverige vanligtvis är ogynnsamt pga. kyla och låg luftfuktighet.

Läkarundersökningar

De 20 laryngektomerade undersöktes före och efter resan av den öronläkare, som brukar sköta henne/honom. Ett särskilt formulär för läkarundersökningen ifyll-des av läkaren i ett exemplar vid under-sökningen *före* resan samt i ett exemplar vid undersökningen *efter* resan.

Hälsovård

Undertecknad Lillemor Lidström (leg. sjuksköterska f.n. anställd vid Centrala förvaltningens materialavd., men med lång erfarenhet av vårdarbete på öronklinik) medföljde på resan och kontrollerade de laryngektomerades hälsotillstånd.

Medicinsk rådgivare var docent N-G Richtner, f.d. överläkare vid Sabbatsbergs sjukhus öronklinik.

Medicinsk rådgivare på platsen doktor Antonio Ribeiro. I arbetsordningen för mig ingick bl.a. journalföring.

Medicinsk utvärdering

Av läkarintygen framgår att ett fåtal laryngektomerade fått en infektion i samband med eller strax efter hemkomsten pga. omställningen till svenskt vinterklimat. Endast i ett fall anser läkaren att resan till Madeira ej varit obetingat bra för patienten.

Samtliga läkarintyg och journalanteckningar finns arkiverade hos RLE.

Förutom enstaka tillfälliga besvär av ökad slembildning och ett par fall av magbesvär är mitt intryck av resan att alla laryngektomerade mätte betydligt bättre både fysiskt och psykiskt och att deras allmänkondition och psykiska hälsa förbättrades under vistelsen på Madeira.

Aktiviteter

Programmet för de laryngektomerade innehöll utflykter och promenader samt motionsgymnastik varje morgon. Gymnastiken leddes av Siv Baglien, själv laryngektomerad.

Dessutom anordnades två sammankomster av RLE:s reseledare samt demonstration av tekniska hjälpmedel (snorkel och förstärkare).

Slutord

Förmågan att leva som laryngektomerad, vilket bl.a. innebär att orka utnyttja matstrupen eller ett tekniskt hjälpmedel, som röstgenerator, för att kunna göra sig förstådd av andra, är till mycket stor del beroende av den psykiska viljan.

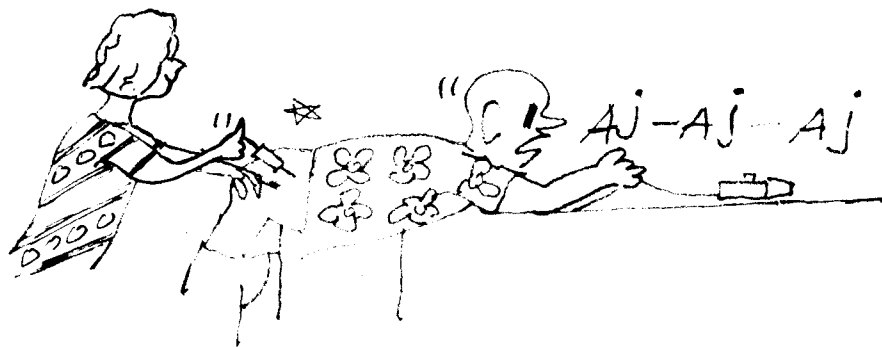
Att resan inneburit uppmuntran och givit deltagarna upplevelser utöver den vanliga — ofta isolerade — tillvaron bör räknas in i redovisningen av resultatet.

Åtskilliga av resenärerna har skriftligen eller muntligen bekräftat att de känt sig psykiskt stärkta av resan.

Stockholm 1977.04.17

Lillemor Lidström

leg. sjuksköt.



EKONOMISK RAPPORT

Intäkter

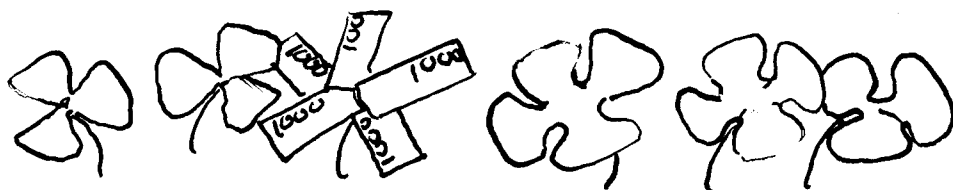
anslag och deltagareavgifter	<u>35.000:–</u>
Kronor	<u>35.000:–</u>

Kostnader

Resekostnader administration, sjuksköterska, rese- ledare samt kontors- material	29.500:–
	<u>5.500:–</u>
Kronor	<u>35.000:–</u>

Stockholm 1977 04 25

Siv Baglien
Kassör



DELTAGARNAS OMDÖMEN

För att försöka ge en allsidig bild av resan har LARRY bett några av deltagarna att tala fritt ur hjärtat om resan. Inläggen återges utan ändringar av innehållet i sak. En del strykningar har dock gjorts av utrymmesskäl.

Tyvärr har det gått lång tid sedan de skrevs. LARRY kommer ju ut endast i juni och december. Vi får försöka tänka oss tillbaka till vinter och kyla både vid avresan och hemkomsten.

Min första utlandsresa

Det var verkligen en upplevelse att få vara med på resan. Självt har jag inte varit utanför landets gränser tidigare. Vi skulle flyga ner och det var första gången för mej, så jag var så nervös, att jag bara gick av och an. Men det gick över förväntan bra. Vad hade jag varit nervös för?

Första dagen tog vi det lilla lugna, med bara en rundtur genom staden där vi bland annat lärde oss hur man tillverkar vin på det anrika H.M. Borges, samt provsmakade olika sorters vin.

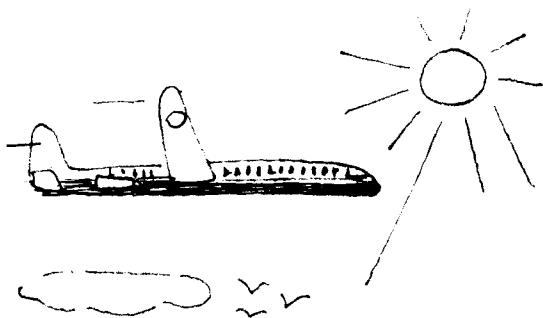
En kväll for vi (4 st) till en bykrog som hette Jardin do Sol. Där fick vi smaka på Espada-fisk och löksoppa, som hör till deras specialiteter. Ett folkdanslag uppträdde under kvällen flera gånger, även vi besökare blev uppbyggda på dansgolvet.

En dag ägnade jag åt en rundresa på västra delen av ön. Då besökte jag bl.a. Camara de Lobos, som ju är den kända fiskebyn för Espadafisket och även för att Churchill, alltid satt där och målade när han besökte Madeira.

Resan fortsatte sedan genom ett stort vinodlingsdistrikt, fram till jätteklippan "Cabo Gioro", som stupar rätt ner i Atlanten. Vidare gick resan över Encumeadapasset till öns norra kust. Uppehåll gjordes i staden Santana, som har en verkligt särpräglad byggkultur. Små trekantiga hus med stråtak och målade i fina färger. Hemvägen till Funchal gick över ännu ett pass "Paiso", till Riberio Frio, en stor forrellodling, som vi också fick titta på.

En dag beslöts det att gemensam lunch skulle ätas på bykrogen "A Seta". Maten som serverades bestod av grillad kyckling (Frango) och kött grillat på spett (Espetadas), de hängs upp på ställningar, som är fastsatta på bordet. Dessa maträtter hör också till Madeiras specialiteter, liksom alla olika viner de har.

När man åker buss i de här bergen, får man inte ha anlag för svindel. Dessu-



tom får man lita helt till chauffören, att han har is i magen, att bussen har växlar och att bromsarna fungerar som de ska. Vägarna är verkligen smala och krokiga, stundtals består de bara av en hylla i berget. Man har oftast ett stup utanför bussfönstret, ibland är det över hundra meter ner till en dalgång.

Vädret den första veckan var det bästa tänkbara, så det blev att ligga i solen och steka sig, så mycket som möjligt. Tur var väl det för andra veckan var det lite molnigare. Besvär hade jag med luften på de högsta passen, vilka jag besökte på rundresorna. Då fick jag knappt fram ett ljud och hade svårt att andas. Ja, även backen upp till hotellet var krävande, så det var tokigt att bo så högt, med tanke på de äldre, som var med på resan. Som yngsta deltagare frustade jag själv som en häst, när jag väl var uppe för backen. Hur skulle inte de andra känna det då.

Däremot var servicen på hotellet bra, maten smakade fint, så man åt för mycket varje gång. Jättetrevlig serveringspersonal, som alltid var glada, trots många klagomål.

Jag är helt nöjd med resan och vill hoppas att dessa testresor fortsätter. Synd att behöva lämna denna underbara ö, med sol och sommar och komma hem till Sverige där snöoväder rådde.

Jag har verkligen fått en fin behållning av resan, samtidigt som jag lärde känna en massa nya trevliga medpatienter med fruar.

Avslutar med en hälsning till Er alla, från en glad och lycklig resenär.

Irene Petterson, Skövde

Trivsamma dagar

Omkring kl 9.00 frukost därefter en halvtimmis gymnastik som var frivillig och leddes av vår färdledare "Siv". De som ville kunde efter gymnastiken medfölja på någon gemensam utflykt eller åka till Funchal och göra inköp eller titta på sevärdheter. Vi deltog bl.a. i en svensk högmässa ledd av en svensk präst i en engelsk kyrka. Vi besökte Katedralen vilken var imponerande. Hamnen fick också besök. Olika utflykter upp i bergen var tilltalande. Under en gemensam utfärd besökte vi bl.a. en botanisk trädgård. Där fick man se växter av olika slag som man knappast hört talas om än mindre sett. En underbar blomprakt mötte oss överallt under vår vandring. En vinfabrik besöktes. Där fick vi avsmaka olika Madeiraviner.

Hade man tid över efter hemkomsten så utnyttjade man den tillsammans med trevliga medresenärer. Många trevliga konversationer gjordes.

Så småningom var det dags för middag vilken avnjöts vid långbord under trevliga former.

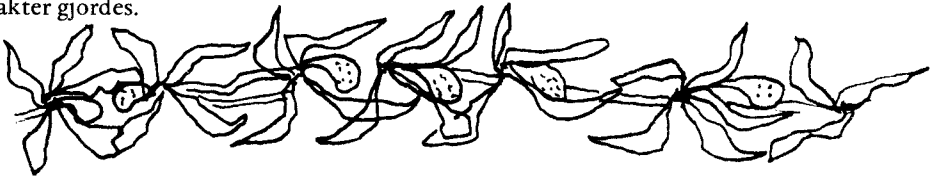
Liknande resor, i framtiden, har absolut sitt berättigande. Denna varma, fuktiga luft var utan tvekan en hälsokur för alla "laryngektomerade". Självt kan jag påstå att jag märkte en klar förbättring efter några dagars vistelse på denna "Sagoö".

Det rum som vi blev tilldelade var av god standard. Balkong med härlig utsikt över Atlanten, staden Funchal och över bananodlingar. Tillsammans med goda vänner satt vi ofta på vår balkong och ventilerade världsproblemen.

Backen upp till hotellet var besvärande, särskilt för äldre. Man tröstade sig med att det gick lätt att gå nerför.

Vårt helhetsintryck är att resan var angenäm.

Harriet och Einar Petterson, Örebro



Det slutade med slädparti

En upplevelse var att deltaga i utfärden till nunnornas dal. Färden företogs med buss på krokiga och backiga vägar, som är så karaktäristiska för Madeira. Vägen till dalen var anlagd för 14 år sedan, innan dess fick befolkningen i dalen till fots på slingrande, branta gångstigar förflytta sig om de skulle t.ex. in till staden Funchal och det rörde sig om flera mil. Om sjukdomsfall inträffade som krävde sjukhusvård fick den sjuke bäras i något som liknade en hängmatta, som var fästad på en stång och bars på axlarna mellan två bärare. Nog så krävande för alla parter.

Första anhalten gjordes vid Eira Do Serrado en utsiktspunkt 1061 m över ha-

vet, där vi kunde blicka ner på byarna och kyrkan i dalen, vilket var en betagande syn. En teori är att ön Madeira bildats genom ett vulkanutbrott, och dalen skulle i så fall ligga just i denna vulkans krater. I dalen finns inalles elva byar vars befolkning i stort sett är självförsörjande.

Det fanns ett par små affärer i den by som vi företog en rundvandring i, som sålde nybakat lantbröd och även ett körsbärsbrännvin, något som de flesta deltagarna köpte och avsmakade.

Vid återfärden till Funchal gjordes en avstickare till en plats som hette Monte där katedralen besöktes och bl.a. den där befintliga madonnan beskådades. Denna

togs fram en gång om året från sin plats i ett glasskåp och placerades i katedralgången i samband med en stor högtid, som firades i dagarna två. Besökarna fingo då tillfälle att hylla och även kyssa madonnen efter det att de på sina bara knän krutit upp för de många trappstegen till katedralen.

Därifrån skulle vi företa en färd med slädar, kända bl.a. från filmen Windjammer, ner till en plats där bussen inväntade oss. Slädarna där två eller tre pas-

sagerare fingo plats, styrdes med rep av två vitklädda och halmhattsförsedda förare. Färden (längd ca 1400 m) gick med god fart på de kullerstensbelagda krokiga och branta gränderna ner mot stadens centrum. Detta färsätt var helt unikt för oss nordbor. Vi brukar vilja ha ett vitt underlag benämnt snö att åka på. Slädarna är en kvarleva från den tid de rika i samhället använde dessa att frakta bl.a. varor på och dessa drogs då av slavar.

Sture Pålsheden, Uppsala



Med Carl i catedralen

Vi lämnade ett kallt, ruggigt och snörikt Svedala och möttes av ett soligt och skönt Madeira.

Hotellet var bra med trevliga och omtänksamma, men kanske för få tjänsteardar.

Dagarna rusade fort undan och var förutom solande och bad helt bokade för utflykter, rundturer, enskilt och i grupp, promenader, shopping och gymnastik — uppe på takterassen, 11:te våningen med en underbar utsikt.

Luncher på restauranterna nere vid stranden med de goda fiskspecialiteterna Espada m.fl.

Funchal är en lugn plats, men ett och annat nattklubbsbesök med en svängom och folkloreunderhållning ingick i programmet.

Benämningen vänlighetens ö infriades. Vänliga och rara människor. Trots en väldigt låg standard finns alltid leendet och förnöjsamheten där.

En upplevelse bland många var fotbollsmatchen Madeira - Lissabon på Funchals fotbollsstadion. *Hemmalaget fick stryk! Vilka vrål! Vilka gester. Man gick i sorgeprocession genom Funchal efter matchen med en svart kista förestäl-*

lande hemmalaget. Obeskrivligt!

Ett personligt minne som jag särskilt vill ha kvar är söndagsbesöket i Katedralen. Kom in under pågående mässa och stannade till och lyssnade på de två präster som just agerade i bön och välsignelse. Snett framför mig en familj, mamma, pappa och två flickor i åldrarna 10 resp. 15 år. Vackra och välklädda. I bänkar och på golv, knäböjande människor av alla kategorier i stilla andakt.

Efter prästernas "Amen" vänder sig frun mot sin man, omfamnar och kysser honom på bägge kinderna som han återgäldar och därefter kommer flickorna i tur och ordning och omfamnar och kysser sina föräldrar. Av denna underbara samhörighet fick också jag del, då de därefter i tur och ordning, mamman först, spontant vänder sig mot mig, sträckte fram och tog mina händer i en kram, en nick och ett vänligt leende, allt till denna främling — som var jag. *Om det värmdes? Det måste upplevas.*

En dag på botaniska trädgården gav mig beskedet om ett lufttryck på 750, fuktighetsprocent 64 och temperaturen +18°, siffror som visar att vi måste må och ha det bra — i vilket vi helt instämmer.

Carl Aspling, Tranås



Till östra Madeira

En av de underbara dagarna på Madeira! En busslast rullar ut från hotell Estrelícia kl 9.00. Färden går öster ut, mot Santa Cruz, flygplatsen där vi landade för några da'r se'n, ett par mil från Funchal. Ytterligare nå'n halvmil och vi klättrar med bussen, på slingrande serpentinvägar, upp efter bergen. Väl uppe på 4-500 m höjd utbreder sig Machicodalen för våra fötter. *Machico*, var den plats där de första upptäckarna av Madeira slog sig ner 1419. *Machico* var också ett säte för den tidens styre, då ön var delad i Östra och Västra delarna. Här äktade också så småningom Chr. Columbus sin tredje hustru.

Det var en hänförande, vidsträckt utsikt på bergskammarna runt denna jättegryta. Vi rullar vidare. Uppåt bär det. Nå'n mil, och vi är framme vid ett av målen på färden. *Casa da Sagrada Familia*, Madeiras enda ålderdomshem. Endast för ensamma gamla kvinnor. Endast tre anställda – för övrigt hjälpte alla varandra efter bästa förmåga. Hemmet startades av en f.d. lärarinna, själv gammal och utan anhöriga. Hon må ha varit en stor konstnärinna? Målade själv, i kostnadssparande syfte, Jesu- och Madonnabilder. Till och med i stället för gardiner målade hon i de allra vackraste färger, direkt på glaset, de sirligaste blommotiv.

Efter en klättring på 300 m, som för oss laryngare inte bekom oss något i den-

na underbara luft, besökte vi en bonde som hade öppnat sitt hem för oss. Där bjöds på vin från egna odlingar. Vi fick gå igenom hans hus och göra oss en föreställning om hur han levde, med 10 barn, hustru, katter och hundar. I våra ögon litet och smått men väl ordnat, mycket intressant.

Efter en del fotograferingar lämnar vi bonden och hans familj och far vidare över *Portelapasset* 620 m.ö.h., ner till en liten fiskeby, där lunch bjöds hos en lanthandlare till matfriska resenärer.

Så är det dags att vända åter över *Portelapasset*. Ett par mil och vi kommer till *Camacha*, 700 m.ö.h. En sagolik utsikt över hela vulkanön Madeira. Här fanns en korgarbetsverkstad där resenärerna inhandlade korgarbeten i alla möjliga och omöjliga modeller. Så bär färden hemåt, nedåt på slingrande smala vägar efter bergstupen. En härlig dag med många oförglömliga minnen har vi varit med om.

Helge Sundin

PS

Till de styrande: Ge oss en chans! Att med rabatterade priser få vistas på Madeira, med för oss laryngektomerade så underbart passande luft, en tid på vintern, när det är kallast, för våra ömtåliga luft rör.

DS

Blommornas ö

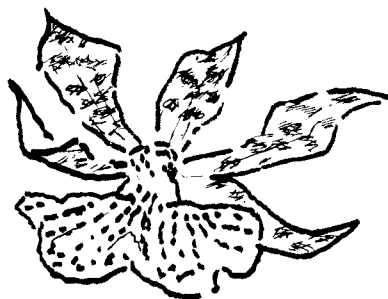
Vi vill försöka göra ett litet axplock bland de växter, vilka mötte oss efter 6 timmars flygning från vinter och snö till sommar. Det var rent fantastiskt. Det var ändå vinterhalvåret på Madeira. Man undrar över orsaken till denna tropiska växtlighet. Det är mycket små skillnader mellan dag- och nattemperatur. Detta beror till stor del på Golfströmmen, vilken omsluter ön. Vindarna från havet kyls av över bergskedjorna och förser jorden med fuktighet och ofta hastigt övergående regn. Hela ön är som en trädgård. Det växer och blomstrar ständigt. Den ena arten avlöser den andra.

En blomma vi särskilt fäste oss vid var Eldbegonian. Den formligen försar nerför murar och gamla garagetak. Bladen är ovala-spetsiga och blanka. Blommorna långa, smala i täta flockar. De liknar kaprifolens. Färgen är flammande orangerött och den är mycket rikt blommande.

Hibiscus måste man beundra. Den växer här som stora buskar, ja nästan träd. Man såg mest de röda enkla blommorna med den långt framskjutna pistillen. Det fanns även laxrosa och aprikosfärgade samt en del dubbla. Varje blomma har kort livstid, högst 2 dagar. Det märks inte ty det slår ständigt ut nya.

I hotellets trädgård växte den ståtliga men något stela "Strelitzian". Den liknar mera en fågel med sin långa näbb. Strelitzian är en kunglig blomma uppkallad efter en engelsk drottning. Hon var mycket intresserad av blommor och född i Mecklenburg-Strelitz, därav namnet "Strelitzia". Den är nära släkt med bananen. Man ser det på de kraftiga långa läderartade bladen. Den är mycket hållbar. Den doftar inte och personligen tycker jag den ser lite elak ut.

Vilken fröjd för en nordbos öga att se stora röda rosor samt massor av andra snittblommor. Tar man bussen in till staden Funchal far man på en bro över en ravin. Där är sluttningarna klädda av mas-



sor med slingerväxter. Bland dessa ser man den vackert djupblå "Blomman för dagen" samt den blekblå "Blyblomman". Växter av olika slag riktigt trängs om utrymmet.

Det vackra Tulpanträdet står man häpen inför. Det är ständigt grönt och blommar med stora orangeröda blommor i klungor. Blommorna likna stora röda tulpaner.

Färdas man fram med bil eller buss efter vägarna upptäcker man att där är "hortensior" och "agapanthus" planterade. Det är en tävlan mellan byarna att ha de vackraste blommorna. Det är stor arbetslöshet på Madeira därför är det lätt att få folk att sköta planteringarna.

På torra platser är det gott om "Sedumarter" samt "Kaktusar". Man lägger kanske mest märke till "Fikonkaktusen" med sina stora breda taggiga blad. De blir mycket gamla och man kunde se att människor ristat i sina namn i bladen. Kaktusfikonen mogna i november-december. Fruktköttet är rosafärgat, gott och uppfriskande, men svårt att komma åt på grund av små hullingar.

Det vackraste och bästa i blomväg har vi sparat till sist och det är "Orkidéerna". Madeira är ju känd som orkidéernas ö. De är vanligtvis odlade. Klimatet på Madeira gör att dessa växter går att odla, fastän deras ursprung är fjärran ännu varmare trakter. I stum beundran stannar man hos blomsterflickorna vid Katedralen och bara njuter av fåringen samt köper några för en billig penning.

Tar man en sidogata ned till strandpromenaden, ser man ett egendomligt träd med tjock stam. Barken på stammen faller av i stora sjok eller skivor, så att den vita stammen blottas. Stammen ser fläckig ut. Löven liknar lönnens. Den heter "Platanlön". Blommorna hänga som grönaktiga runda bollar på långa skaft. En hybrid av detta träd trivs i de europeiska storstäderna såsom London och Paris, ty den tål avgaser. Den har ett rikt lövverk, som ger skugga och svalka.

Den blomma jag tror man blir mest fascinerad av är Bougainvilleans rödvioletta bladtak. Hela moln av bougainvillea väller vintertid över terrasser och murar. De granna blommorna, som har en så sär egen lyskraft är egentligen bara högblad, precis som hos julstjärnan. De riktiga blommorna är de små obetydliga gulvitgröna sakerna i mitten.

Man ropar nästan till av förtjusning, när man från snö och is i Norden får se dessa ljuvliga doftande kycklinggula Mimosaträd. Det finns flera arter mimososa med olika blomningstid.

Palmer är också något ovanligt för oss nordbor. Det finns många olika arter. Den som för oss är mest iögonenfallande är kanske Dadelpalmen med sina brungula frukter hängande ned från bladrossetten i toppen. Man förvånas över att det är dessa frukter man köper i askar till julen. Man ser ofta Filodendron med sina väldiga luftrötter slingra sig ner efter palmstammen.

Av vackra växter och blommor kan ingen människa leva. Det måste vara nytoväxter också. Här är varje liten jordbit väl tillvaratagen. Några jordbruksmaskiner går ej att använda på de små otillgängligt belägna åkerlapparna. Man såg överallt stora odlingar av bananer. Dessa plantor fordra massor av vatten för att kunna frambringa de stora bananstockarna. Det tar nio månader från blomning till mogna frukter. Moderplantan dör sedan och nya skott kommer upp från basen. Dessa bananer är mindre och sötare än de, som importerats till oss.

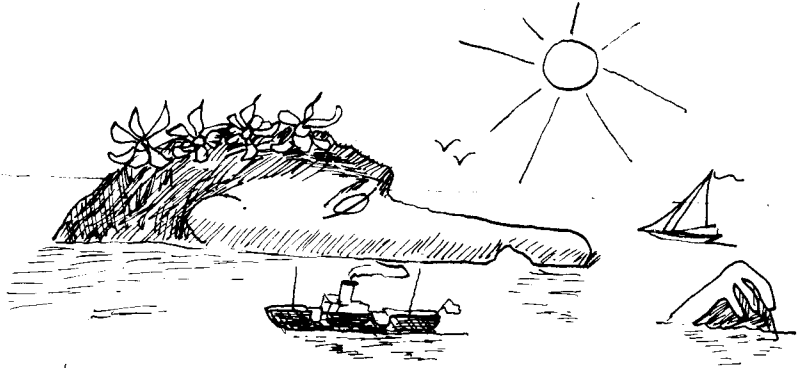
De hårt beskurna vinstockarna vilade under vinterhalvåret för att orka frambringa de aromiska druvorna. Av dessa druvor framställes de sedan gammalt välkända madeiravinerna. Sockerrör odlas i stor utsträckning. Inom 24 timmar efter skörden måste dessa tillvaratagas för att utvinna mesta sockerhalten. Man kunde se sent på kvällarna fullastade bilar med sockerrör köra till fabriker. Citrusfrukter odlas även såsom apelsiner och citroner. Apelsinerna är utsökt goda liksom all frukt mognad på plats.

Vi böja oss i djup tacksamhet över vad vi fått se och uppleva. Poolen och den fuktiga milda och rena luften var livgivande för de laryngektomerade. Att dagligen umgås med personer med samma besvär är av stor betydelse för att få tips om litet av varje.

Märtha Nordin, Gävle



JAG HAR SETT HAVSGUDEN



Att se havsguden lustfyllt luta sig tillbaka
i golfströmmens varma famntag
med den tårade blomsterprydda hjässan
välvande sig ovan atlantens mjuka dyning

Att se skymningen komma
och låta det blåa havet
smälta samman vid horisonten
med himlens färgsprakande molnslöjor

Med de översta topparna på gudens hjässa
lysande i rosa och guld
medan det mjuka dunklet
sakta sänker sig kring strandens
klippformationer
och varligt smyger in
mellan bananplantagernas enkla hyddor

Nu hörs cikadornas svirrande sång
och med stänk av vemod hör man
det avlägsna skallet av en vilsen
herrelös hund

Ett gnistrande diadem
av tiotusentals flimrande ljus
tänds längs bergsvägar och bygator
uppför bergen mot Monte, Camacha

och Santo da Serra
för att världen även i nattens mörker
skall kunna betagas av havsgudens
storslagna majestät

När man vänder blicken uppåt
mot den mörka
sammetsmjuka stjärnhimlen
verkar Orion vara inom räckhåll
Kvällsbrisen är varm
liksom blicken i mina vänners ögon
runt vårt bord
där buteljen med Madeiras ljuva fludium
sakta låter sig njutas

Stunder som dessa
gör att man alltid kommer att minnas
vår resa till Madeira 1977
Minnas Madeira som ett paradiset
för en kall och frusen människa

Långt borta är handikapp
operationer och talsvårigheter
Skymda av gemenskap, glädje och värme
Viva Madeira

RoFi

HANDIKAPPERSÄTTNINGEN

Riksförsäkringsverket RFV har en utredning igång om hur de nuvarande reglerna, för försäkringskassornas utbetalning av handikappersättning fallit ut under den tid de hittills varit i bruk.

Med anledning av den pågående utredningen kallade RFV handikapporganisationerna till informationsmöte den 26 april där man gick igenom uppläggningsen av utredningen, som skall ligga till grund för en riksdagsproposition i höst. Fram till dess är det dock mycket som skall hända, många yttranden skall hämtas in, bl.a. från oss som bidraget riktar sig till.

Handikapporganisationerna fick en lista med sex frågor att besvara med utgångspunkt från varje handikappgrupps speciella behov. Svar skall vara avgivet före 1 juni 1977. Som bekant utgår handikappersättningen med 30, 45 eller 60 %

av basbeloppet (f.n. 11.100:—). Speciellt intressant i sammanhanget är att vissa kategorier t.ex. gravt hörselskadade har obligatoriskt 30 % bara de kan styrka att de har handikappet ifråga.

Från RLE hävdar vi nu att vi skall anses jämställda med gravt hörselskadade och därför även vi få 30 % genom ett s.k. schablonförfarande. När ersättningen söks individuellt hos försäkringskassorna efter nu gällande regler skall den sökande kunna styrka att hans merkostnader kommande år skall uppgå till 22,5 % av basbeloppet (2.498:—), vilket vi utan större svårighet bör kunna göra. Ett 20-tal medlemmar från olika håll i landet har erhållit 30 %-ig ersättning.

Remissvaret från RLE utarbetas av Arne Folkerman, Örebro-avd., Siv Baglien, Gävle-avd. och Curt Bengtsberg, Stockholms-avd.

BLI MEDLEM! STÖD VÅRT ARBETE!

Du som vill veta mer om RLE eller vill bli medlem kan ta kontakt med närmaste lokalavdelning. Vem som vill kan bli medlem. Sätt in 25:— på postgiro nr 85 17 54 - 2 och Du är stödjande medlem.

Kontaktmän för lokalavdelningarna:

Gävle: Siv Baglien, Industrivägen 5, 820 20 Ljusne	tel. 0270/686 32
Göteborg: Harald Ryfors, Övre Fogelbergsg.3, 411 28 Göteborg	tel. 031/11 34 05
Linköping: Carl Aspling, Svartåtgatan 27, 573 00 Tranås	tel. 0140/129 47
Lund: Sven Selander, Kastanjugatan 72, 213 62 Malmö	tel. 040/94 08 28
Stockholm: Alex Engdahl, Lievägen 58, 125 33 Älvsjö	tel. 08/46 81 99
Uppsala: Sigfrid Östh, Ymergatan 22 b, 753 25 Uppsala	tel. 018/14 05 32
Örebro: Arne Folkerman, Västmannagatan 9, 703 42 Örebro	tel. 019/11 46 45

LARRY
ges ut
juni och
december

Ansvarig utgivare: Harald Ryfors
Redaktör: Rolf Fischer
Tidningens adress: Mönjestigen 23

141 44 HUDDINGE Tel. 08/711 22 03